

УДК 657.372.12:658.14

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V47(2024)-03

Галкін В. В., старший викладач, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ORCID ID: 0000-0003-4685-9630

e-mail: halkinvv@mnau.edu.ua

Мещеряков А. А., здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

e-mail: artmesch@gmail.com

Економічна сутність зобов'язань та розрахунків підприємства

Анотація. У статті розглянуто економічну сутність зобов'язань та розрахунків підприємства, обґрунтовано поняття сутності розрахунків з постачальниками і підрядниками, яке відображає облікову та контрольну сутність взаєморозрахунків між суб'єктами господарювання, що виникають при виконанні своїх зобов'язань. Доведено, що нормативно-правова база щодо розрахунків з постачальниками та підрядниками й відображення таких господарських операцій в бухгалтерському обліку є достатньою для регулювання платіжної дисципліни.

Висвітлено бачення науковців щодо економічної сутності зобов'язань та розрахунків підприємства. Наведено теоретичні аспекти розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві та пошук шляхів їх удосконалення. Зроблено висновки щодо ефективного обліку та організації розрахунків з постачальниками і підрядниками для прийняття відповідних управлінських рішень.

Ключові слова: бухгалтерський облік; контроль; підприємство; розрахунки; постачальники; підрядники; зобов'язання.

Halkin Vasyi, senior teacher, Mykolayiv National Agrarian University, Mykolayiv, Ukraine

Meshcheryakov Artem, applicant higher education, Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine

The Economic Essence of the Company's Obligations and Settlements

Abstract. Introduction. The article examines the economic nature of the company's obligations and settlements and substantiates the concept of the nature of settlements with suppliers and contractors, which reflects the accounting and control nature of mutual settlements between business entities arising in the course of fulfilling their obligations. It has been proved that the regulatory framework for settlements with suppliers and contractors and the reflection of such economic transactions in accounting is sufficient to regulate payment discipline.

The vision of scientists on the economic essence of the company's obligations and calculations is emphasized. Theoretical aspects of settlements with suppliers and contractors in the enterprise and the search for ways to improve them are given. Conclusions on effective accounting and organization of settlements with suppliers and contractors for making appropriate management decisions are drawn.

Purpose. The main purpose of the study is to reveal the economic essence of the company's obligations and settlements, to determine the theoretical aspects of the analysis of settlements with suppliers and contractors, and to find ways to improve them.

Results. The essence of mutual settlements between business entities arising during the fulfillment of their obligations is presented. The theoretical state of organization of management accounting at enterprises in relation to settlements with suppliers and contractors is considered.

Conclusions. On the basis of the results of the research the attention has been paid to the solution of the problem of management of information on settlement relations with suppliers and contractors, which should be improved as an information base for analysis of the state of settlement transactions. The analysis and management of settlements is an integral condition for maintaining the necessary level of liquidity and solvency of the company.

Keywords: accounting; control; enterprise; calculations; suppliers; contractors; liabilities.

JEL Classification: M00.

Постановка проблеми. Економічна сутність зобов'язань та розрахунків підприємства визначається відсутністю достатнього управління інформацією про розрахункові відносини постачальників і підрядників, має приділятися увага вдосконаленню інформаційної системи аналізу стану розрахункових операцій.

Питання полягає в тому, що правильний та ефективний облік розрахунків з постачальниками та підрядниками має вагомe значення для становлення підприємства на конкурентному ринку та формуванню його прибутковості.

¹ Стаття надійшла до редакції: 26.10.2024

Received: 26 October 2024

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вивченню питань та удосконаленню існуючої системи контролю, аналізу та обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками присвячено праці багатьох вчених-науковців, серед яких: Бабенко Л. В., Фесенко В. В., Цьома К.Ю [1], Бутинець Ф. Ф. [2], Владика О. Є. [3], Гуцаленко Л. В. [4], Драбаніч А. В. [5], Жаворонок А. В. [6], Жолнер І. В. [7], Зеленко С. В. [8], Коблянська І. О. [9], Крупка Я. Д., Задорожний З. В., Гудзь Н. В. [10] та інші. Проте, перспективи розрахунків з постачальниками та підрядниками, визначені в роботах науковців, потребують подальшого вивчення та адаптації до сучасних умов.

Формулювання цілей дослідження. Метою дослідження є економічна сутність зобов'язань та розрахунків підприємства, визначення напрямів вдосконалення розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Виклад основного матеріалу дослідження. Господарська діяльність будь-якого підприємства пов'язана з використанням коштів, матеріальних цінностей і нематеріальних активів. Господарський процес є основою їх безперервного кругообігу. Умови діяльності сучасних сільськогосподарських підприємств нерозривно пов'язані із здійсненням розрахункового процесу кожного контрагента. Ключове місце займають розрахунки з підрядниками та постачальниками.

Однією з важливих передумов корпоративної діяльності є процес постачання, який тісно пов'язаний з розрахунковими операціями, що може призвести до формування зобов'язань. Підприємство має поточну кредиторську заборгованість за товари, роботи та послуги внаслідок різниці в термінах поставки та оплати рахунку. Такі зобов'язання є тимчасово вільними оборотними коштами та мають істотний вплив на фінансову стійкість і платоспроможність суб'єкта господарювання.

Діяльність будь-якого бізнесу пов'язана з певним набором процесів, які складають грошові потоки в бізнесі. Серед цих процесів чільне місце займає процес постачання як початкова стадія кругообігу. Процес отримання предметів виробництва та засобів виробництва є важливою передумовою основної діяльності підприємств, а також є одним із основних економічних процесів кругообігу капіталу, який

здійснюється в нормальному господарському циклі будь-якого підприємства.

Процес постачання передбачає закупівлю компанією матеріалів, необхідних для її діяльності, тому в процесі реалізації цього процесу компанія встановлює відносини з постачальниками вартості товарів й розраховується з ними при отриманні необхідної вартості.

Отже, основним контрагентом підприємства є постачальник при закупівлі товарів та матеріалів, а основним контрагентом при отриманні робіт і послуг є підрядник [2].

Підрядники – це спеціалізовані підприємства або фізичні особи, які виконують будівельно-монтажні роботи при спорудженні об'єктів на підставі договорів підряду на капітальне будівництво.

Постачальники - це юридичні або фізичні особи, які здійснюють постачання товарно-матеріальних цінностей (сировини, матеріалів, палива, запасних частин, МШП), що надають послуги (подачу електроенергії, газу, води, пари тощо), виконують роботи (поточний і капітальний ремонт основних засобів тощо) [10].

Для якісного здійснення розрахунків з постачальниками та підрядниками, операції, що супроводжують процес закупівлі, повинні бути відображені в обліку. Такі операції називаються розрахунковими.

Процес постачання (закупівлі) - це ряд операцій, які забезпечують підприємства необхідними товарно-матеріальними ресурсами для здійснення господарської діяльності. Загалом механізм реалізації процесу постачання можна розділити на три основні напрямки: планування, організація та контроль.

Розрахунки з постачальниками і підрядниками - це взаєморозрахунки між суб'єктами господарювання за вартість матеріалів, виконаних робіт, наданих послуг. Вони є переважаючими, а фінансовий стан і платоспроможність усіх розрахунків підприємства вирішальною мірою залежать від того, з якою плавністю та регулярністю організовані ці розрахунки [1].

Нами сформовано схему складових розрахунків з постачальниками та підрядниками і взаємозв'язків між ними (рис. 1).

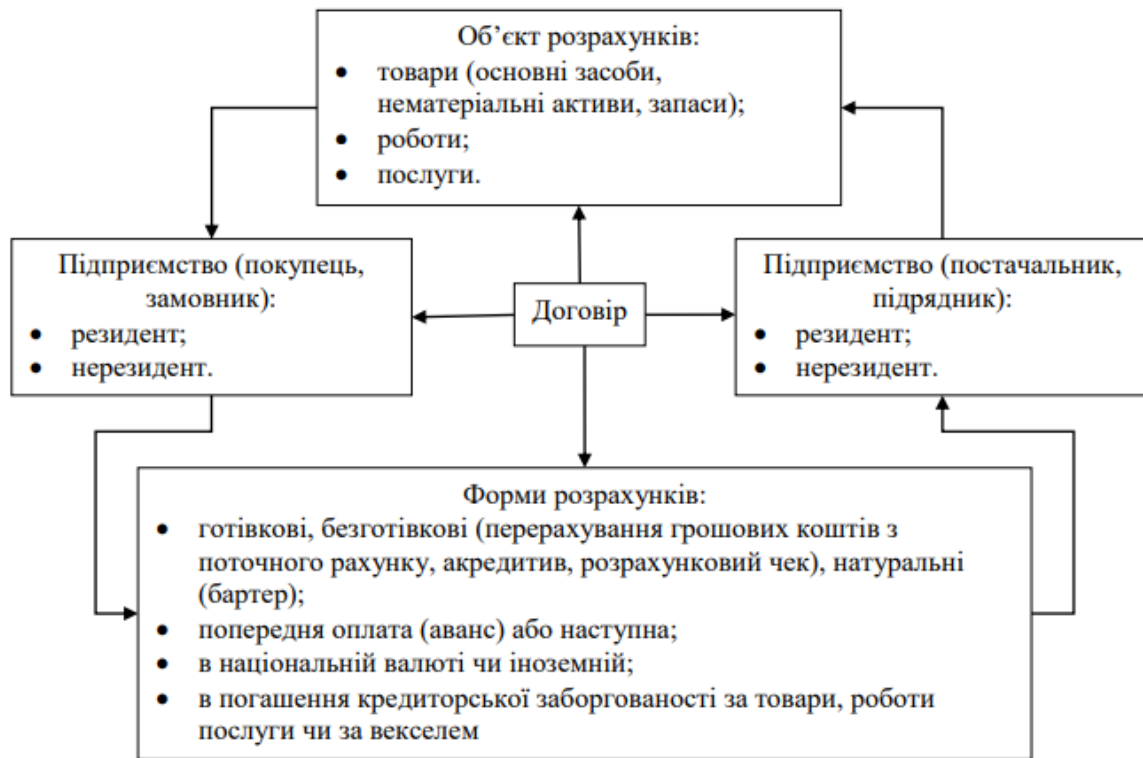

Рисунок 1 – Складові розрахунків з постачальниками та підрядниками

Джерело: узагальнено авторами на основі даних [11]

Під час здійснення своєї діяльності виникають ситуації, коли підприємства можуть несвоєчасно виконувати зобов'язання або взагалі припиняють їх здійснення. Такими обставинами можуть бути тимчасова або стійка фінансова неплатоспроможність, банкрутство, надзвичайні події.

Під час розрахунків із постачальниками та підрядниками у бухгалтерському обліку може виникати як дебіторська заборгованість (у разі здійснення передоплати), так і кредиторська (за умови такої оплати або іншого погашення зобов'язань).

Виконання своєчасної перевірки розрахунків із постачальниками та підрядниками, попередження прострочення кредиторської заборгованості мають бути основою в організації обліку.

При розрахунках з постачальниками та підрядниками кредиторська заборгованість виникає частіше ніж дебіторська. Вона відображається в обліку як зобов'язання підприємства. Законодавче визначення поняття «Зобов'язання» наведено в Національному положенні (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», яким визнано, що зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду [12].

Зобов'язання підприємства перед постачальниками може відноситися як до довгострокових зобов'язань, так і до поточних. При цьому, слід відмітити, що частину довгострокової заборгованості, яка буде погашена протягом найближчих дванадцяти місяців, слід перевести до складу поточних зобов'язань.

Залежно від порядку визначення суми зобов'язання поділяються на фактичні та умовні.

Фактичні - виникають на основі договору, контракту, одержаного рахунка, сума заборгованості по них відома. За умовними зобов'язаннями, навпаки, точна сума не може бути визначена до настання певної дати. Це зобов'язання зі сплати податків, відпусток тощо.

Зобов'язання є однією із складових Балансу і розглядаються як джерела формування фінансових ресурсів для фінансування операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємств [2].

Зобов'язання, що відображаються в бухгалтерському обліку мають юридичний та економічний зміст. Як юридична категорія господарське зобов'язання - це господарські відносини, що регулюються правом. В силу цих відносин одна сторона уповноважена вимагати від іншої здійснення господарських операцій: передачі майна, виконання робіт, надання послуг тощо, а інша при цьому зобов'язана виконувати вимоги щодо предмету зобов'язання і має при цьому право

вимагати відповідну винагороду - сплату грошей, зустрічні послуги тощо [13].

Зобов'язання, що пов'язані з витратами, які виникають у ході нормального операційного циклу (в результаті придбання сировини, нарахування комунальних послуг, заробітної плати персоналу тощо), є поточними.

Такі витрати включаються до поточних зобов'язань, якщо вони оплачуються на вимогу кредитора, або якщо очікується, що вони будуть ліквідовані протягом 12 місяців з дати балансу.

Правильна організація розрахункових операцій забезпечує стійкість оборотності коштів підприємства, закріплення договірної і розрахункової дисципліни та покращує його фінансовий стан.

Завданнями обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками є [14]:

- своєчасне документальне оформлення розрахункових операцій;
- ведення аналітичного і синтетичного обліку розрахунків з постачальниками з дотриманням принципів бухгалтерського обліку;
- своєчасне і достовірне відображення розрахункових операцій у податковому обліку;
- своєчасна взаємна звірка розрахунків з кредиторами і дебіторами;
- недопущення нереальної кредиторської та дебіторської заборгованості;
- недопущення порушення строків оплати нерезидентами експортного товару, строків отримання оплаченого імпортного товару, а також строків отримання імпортного товару по бартерним операціям;
- своєчасне і якісне проведення річної інвентаризації розрахунків з постачальниками;
- дотримання умов поставки, передбачених у договорі або контракті купівлі-продажу, в ньому повинна міститися письмова згода сторін про поставку товарів, а також зобов'язання сплатити за нього грошову суму.

Налагоджена система бухгалтерського обліку та своєчасний контроль за організацією розрахункового стану підприємства забезпечить виконання всіх необхідних облікових завдань і своєчасне прийняття управлінських рішень. Водночас обґрунтований облік та контроль якості розрахунків з постачальниками та підрядниками можливий лише за умови дотримання законодавства, що регулює окремі види та форми розрахунків.

Відносно розрахунків з постачальниками також можна зазначити, що прийнятною формою взаємодії Аграрного фонду та виробників продовольчої продукції для державних потреб є договірна конструкція контрактації. Використання зазначеної договірної моделі для відносин із постачання продовольчої продукції для державних потреб прямо передбачена законодавством, зокрема, ст. 272 Господарського кодексу України, згідно з яким

державна закупівля сільськогосподарської продукції здійснюється за договорами контрактації, які укладаються на основі державних замовлень на постачання державі сільськогосподарської продукції.

Сутність договору контрактації полягає в тому, що виробник сільськогосподарської продукції зобов'язується передати заготівельному (закупівельному) або переробному підприємству чи організації (далі — контрактанту) вироблену ним продукцію у строки, кількості, асортименті, що передбачені договором, а контрактант зобов'язується сприяти виробникові у виробництві зазначеної продукції, прийняти й оплатити її.

Використання контрактаційної форми закупівлі продукції до держрезерву має суттєві переваги у порівнянні з біржовою закупівлею. Важливою особливістю договору контрактації є те, що, по-перше, контрактантом може бути не лише заготівельник (Аграрний фонд), а й інші особи — переробні підприємства, що має суттєве значення у разі формування державних запасів готової для споживання продукції. По-друге, виробником може бути лише суб'єкт господарювання, який безпосередньо вирощує (виробляє) сільськогосподарську продукцію. З огляду на цю особливість, державна підтримка, яка надаватиметься у зв'язку з виконанням договору контрактації, використовується безпосередньо виробником. Контрактаційна модель забезпечує пряму закупівлю продукції у її виробника та виключає участь посередницьких структур, які здебільшого виступають на ринку, в т.ч. біржовому аграрному ринку як власників продукції.

До переваг контрактаційної форми для виробника також слід віднести можливість отримання авансового платежу в розмірі до 50% вартості контрактованої продукції, що створює фінансове підґрунтя для закупівлі матеріально-технічних ресурсів, необхідних для виробництва. Окрім того, згідно з ч. 3 ст. 272 Господарського кодексу України контрактант має зобов'язання щодо надання допомоги в організації виробництва сільськогосподарської продукції та її транспортування на приймальні пункти. Запорукою захисту прав та інтересів виробника при укладанні договору контрактації є його типова форма, яка затверджується Кабінетом Міністрів України (ч. 5 ст. 272 ГК України), в той час, як закупівля продукції посередницькими структурами здійснюється на умовах, визначених саме ними без суттєвого врахування інтересів виробника.

Перевагою використання контрактаційної форми для держави слід вважати можливість придбання лише високоякісної продукції, впливу на рівень технологічності виробників, принаймні тих, які постачають продукцію до держрезерву, шляхом зазначення у договорі додаткових якісних характеристик контрактованої продукції [15].

Обліково-аналітичне забезпечення розрахунків підприємства з кредиторами потребує належної організації, оскільки ця заборгованість може стати причиною розвитку негативних явищ його діяльності. Завдання щодо підвищення ефективності управління кредиторською заборгованістю товарного характеру повинне бути одним із пріоритетних для кожного суб'єкта господарювання: з одного боку, це створить запобіжний механізм щодо стрімкого зростання зобов'язань та його впливу на економічну безпеку підприємства, а з іншого – дозволить отримати максимальний ефект від використання залучених ресурсів. Управління кредиторською заборгованістю передбачає застосування організацією найбільш доречних і вигідних форм та термінів розрахунків із контрагентами, й у найзагальнішому вигляді зводиться для збереження фінансової стабільності фірми. Контроль за станом кредиторської заборгованості є необхідною передумовою стійкого фінансового стану підприємства. Нормальний стан оборотності кредиторської заборгованості - це одна з умов відсутності збоїв у діяльності підприємства і здійснення нормальних циклів діяльності [6].

Налагодження партнерських відносин з постачальниками, підрядниками та іншими кредиторами є невід'ємною частиною діяльності будь-якого підприємства. Ці зв'язки повинні передбачати безперервне постачання матеріальних ресурсів, якісне надання послуг (виконання робіт) з боку вище зазначених контрагентів та вчасне погашення зобов'язань у повному обсязі – з боку підприємства-покупця. Ситуація, що склалася в країні під впливом негативних політичних факторів та фінансово-економічної кризи, є передумовою виникнення непорозумінь між учасниками розрахункових відносин. Тому виникає потреба у розробленні такого інформаційно-аналітичного середовища, що сприятиме ефективному управлінню як кредиторською заборгованістю за товари, роботи, послуги, так і підприємством у цілому [8].

У процесі господарської діяльності підприємства вступають у розрахункові відносини з постачальниками та підрядниками. Підприємства здійснюють різні розрахунки як безготівкового порядку, так і з використанням готівкових коштів, товарообмінних операцій. Щоб уникнути порушень і зловживань під час здійснення розрахункових операцій, потрібно проводити постійний контроль за їх проведенням та відображенням у бухгалтерському обліку. Оскільки основну частину закуплених сировини, матеріалів, товарів, послуг підприємства отримують від постачальників, то основну частину розрахункових операцій становлять розрахунки з постачальниками і підрядниками.

До типових недоліків при аудиті з постачальниками та підрядниками необхідно віднести такі: недостовірність поданих до оплати рахунків постачальників; неправильний перелік кредиторів;

невідповідність даних синтетичного і аналітичного обліків розрахунків; неправильне оформлення первинних бухгалтерських документів; неправильна кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку за обліку з розрахунків; несвоєчасність розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства; неправильне відображення заборгованості у фінансовій звітності за строками її виникнення та погашення або непогашення [9].

Формування детальної та достовірної інформації про діяльність підприємства, організації чи установи для потреб як зовнішніх, так і внутрішніх користувачів відбувається за допомогою системи бухгалтерського обліку. Достовірність отриманої інформації досягається за допомогою дієвості функцій бухгалтерського обліку та, зокрема, контрольної. Відображення зобов'язань перед постачальниками та підрядниками, зокрема: застосування методики контролю облікових процедур зобов'язань, визначення основних елементів контролю та фактів їх зміни, забезпечення формування інформаційної бази, перевірка правильності та повноти документального забезпечення оприбуткування товарно-матеріальних цінностей, встановлення обґрунтування та правильності відображення в обліку фактів зміни зобов'язань та їх причини, особливості проведення інвентаризації операцій щодо виконання зобов'язань підприємством перед постачальниками та підрядниками. Не формальний, а дієвий контроль за здійсненням розрахунків із постачальниками та підрядниками є запорукою платоспроможності та майбутнього розвитку підприємства. Взаємозв'язок та взаємодія всіх функцій управління, в т. ч. облікової, забезпечує господарюючим суб'єктам зниження ризиків в умовах жорсткої конкуренції ринкового середовища.

Особливу увагу під час проведення контролю розрахунків із постачальниками та підрядниками необхідно приділяти інвентаризації кредиторської заборгованості за відповідними звітними періодами. Дані інвентаризації слід звірити із сумами, відображеними у Головній книзі та балансі за рахунком 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками». Інвентаризація кредиторської заборгованості полягає у звірці документів і записів у реєстрах обліку та перевірці обґрунтованості сум, відображених на відповідних рахунках, з оформленням контрольних дій актом інвентаризації. Перевірці підлягають залишки кредиторської заборгованості на початок звітного періоду, відображені в реєстрах бухгалтерського обліку, із залишками в попередньому звітному періоді, й уточнюється реальність кредиторської заборгованості. Особливу увагу слід зосередити на виявленні претензійних сум за недотримання договірних зобов'язань, терміни її виникнення і своєчасність відображення в обліку і звітності, оскільки такі операції

мають безпосередній вплив на зміну фінансових результатів діяльності підприємства.

Запорукою платоспроможності та майбутнього розвитку підприємства є не формальний, а дієвий контроль за здійсненням розрахунків із постачальниками та підрядниками. Забезпечення достовірного облікового відображення розрахункових операцій з постачальниками та підрядниками є результатом ефективного внутрішнього контролю, що формує функції обліку. Взаємозв'язок та взаємодія всіх функцій управління, в т. ч. облікової, забезпечує господарюючим суб'єктам зниження ризиків в умовах жорсткої конкуренції ринкового середовища та досягнення реальних фінансових результатів [4].

Висновки. Сутність зобов'язання являє собою правовідношення, де із однієї сторони боржник зобов'язаний здійснити правочин на користь другої сторони – кредитора шляхом передачі майна, виконання робіт, надання послуг, сплати грошима. Таким чином залучені із зовнішніх джерел ресурси призводять до утворення зобов'язань. Наявність зобов'язань вважається нормальним станом будь-якого підприємства, оскільки вони являються основою взаємозв'язків між суб'єктами господарювання.

Як об'єкт бухгалтерського обліку, зобов'язання є одним із основних чинників, що впливає на ліквідність, кредитоспроможність та фінансову стійкість підприємства. Раціональна організація обліку та проведення аналізу зобов'язань сприяє зміцненню договірної і розрахункової дисципліни, прискоренню оборотності оборотних коштів а, отже, поліпшенню фінансового стану підприємства.

Розрахунки з постачальниками і підрядниками відображають взаємовідносини між суб'єктами господарювання, які оформляються документально із відображенням таких господарських операцій у бухгалтерському обліку, а правильно розроблена стратегія управління розрахунками сприяє позитивному формуванню репутації підприємства.

Теоретичні аспекти розрахунків з постачальниками і підрядниками закладаються у: своєчасності документального оформлення розрахункових операцій; веденні аналітичного і синтетичного обліку розрахунків; недопущенні простроченої кредиторської та дебіторської заборгованості; якісному проведенні інвентаризації розрахунків; дотриманні договірних зобов'язань.

Удосконалення системи бухгалтерського та управлінського обліку, а також своєчасний контроль за організацією розрахунково-платіжної дисципліни підприємства за умови дотримання законодавства, що регулює форми розрахунків між суб'єктами господарювання, має забезпечити об'єктивне прийняття управлінських рішень та виконання договірних зобов'язань щодо розрахунків із постачальниками і підрядниками.

Від стану розрахункової дисципліни з постачальниками та підрядниками залежить платоспроможність та в цілому фінансове положення підприємства, тому доцільно вчасно приймати об'єктивні управлінські рішення, уникати конфліктних ситуацій з контрагентами, зміцнювати договірні відносини та ефективно використовувати фінансові ресурси підприємства.

Література:

1. Бабенко Л. В., Фесенко В. В., Цьома К. Ю. Прикладні аспекти обліку та внутрішнього контролю розрахунків із постачальниками і підрядниками. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2016. № 4. С. 419-424.
2. Бухгалтерський фінансовий облік [текст]: підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів [Ф.Ф. Бутинець та ін.]; під заг. ред. [і з передм.] Ф.Ф. Бутиця. 8-ме вид., доп. і перероб. Житомир: ПП "Рута", 2009. 912 с.
3. Владика О. Є. Шляхи вдосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. Молодий вчений. 2016. № 12.1. С. 677-681.
4. Гуцаленко Л. В. Дієвість контрольної функції обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics». №10 (2018). С. 36-42.
5. Драбаніч А. В. Кредиторська заборгованість: поняття, сутність, відображення в обліку. Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. 2017. Т. 22. Вип. 4. С. 127-131.
6. Жаворонок А. В. Моржук В. В. Особливості оцінки обліково-аналітичного та контрольного забезпечення управління кредиторською заборгованістю підприємства за товари, роботи, послуги. Молодий вчений. 2017. № 6. С. 430-433.
7. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: Навч. посіб. К.: НУХТ, 2012. 335 с.
8. Зеленко С. В. Горбатюк О. О. Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю за товари, роботи та послуги. Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. 2014. Вип. 11(1). С. 65-71.
9. Коблянська І. О. Коблянська Г. Ю., Гребенчук Ж. В. Методика обліку і аудиту розрахунків підприємства з постачальниками і підрядниками. Modern economics. 2017. № 3. -С. 78-87.
10. Фінансовий облік [Текст] : підручник / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь [та ін.]. 4-те вид., доповн. та переробл. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 451 с.
11. Скрипка А. Р. Значення бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками для управління підприємством. Економічні науки. 2010. № 14. С. 88-90.
12. Про затвердження Національного положення (стандарту) : наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 20; станом на 03.11.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>.

13. Сук Л. Облік розрахунків за претензіями та за іншими операціями. Бухгалтерія в сільському господарстві. 2010. № 24. С. 40-44.
14. Шендригоренко М. Т., Ротозеєнко Ю. В. Облік і внутрішній аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками. Мистецтво наукової думки. 2019. № 8. С. 26-30.
15. Галкін В. В. Методика визначення результативності державного регулювання виробництва продукції сільського господарства. *Modern Economics*. 2022. № 34(2022). С. 28-35. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V34\(2022\)-04](https://doi.org/10.31521/modecon.V34(2022)-04).

References:

1. Babenko, L. V. Fesenko, V. V., & Tsyoma, K. Yu. (2016). Applied aspects of accounting and internal control of payments with suppliers and contractors. *Eastern Europe: economy, business and management*, 4, 419-424.
2. Butynets, F.F. and others (2009). Accounting and financial accounting [text]: a textbook for students majoring in "Accounting and Auditing" of higher educational institutions. Zhytomyr: "Ruta".
3. Vladyka, O. E. (2016). Ways to improve the accounting of payments with suppliers and contractors. *Young scientist*, 12.1, 677-681.
4. Gutsalenko, L. V. (2018). Effectiveness of the control function of accounting for payments with suppliers and contractors. *Electronic scientific publication on economic sciences "Modern Economics"*, 10 (2018), 36-42.
5. Drabanich, A. V. (2017). Creditor debt: concept, essence, reflection in accounting Bulletin of the Odesa National University, Series: Economy, 22(4), 127-131.
6. Zhavoronok, A. V. & Morzhuk V. V. (2017). Peculiarities of assessment of accounting, analytical and control management of the company's accounts payable for goods, works, services. *Young scientist*, 6, 430-433.
7. Zholner I. V. (2012). Financial accounting according to international and national standards. K.: NUHT.
8. Zelenko, S. V. & Horbatyuk, O. O. (2014). Accounting and analytical support for management of accounts payable for goods, works and services. *Economic sciences. Series: Accounting and finance*, 11(1), 65-71.
9. Koblyanska, I. O. Koblyanska, G. Yu., & Grebenchuk, Zh. V. (2017). Methodology of accounting and auditing of enterprise settlements with suppliers and contractors. *Modern economics*, 3, 78-87.
10. Krupka, Ya. D., Zadorozhny, Z. V., Gudz, N. V. and others. (2017). Financial accounting: textbook. Ternopil: TNEU, 451.
11. Skrypka, A.R. (2010). The importance of accounting for settlements with suppliers and contractors for enterprise management. *Economic sciences*, 14, 88-90.
12. Ministry of Finance of Ukraine (2020). On the approval of the National Regulation (standard): 20. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>.
13. Suk L. Accounting for claims and other transactions. Accounting in agriculture. 2010. No. 24. P. 40-44.
14. Shendrygorenko M. T., Rotozeenko Yu. V. Accounting and internal audit of settlements with suppliers and contractors. The art of scientific thought. 2019. No. 8. P. 26-30.
15. Halkin V. (2022). Methodology for determining the effectiveness of state regulation of agricultural production. *Modern Economics*, 34(2022), 28-35. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V34\(2022\)-04](https://doi.org/10.31521/modecon.V34(2022)-04).

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License